

Aseksualnost i sklonost ulaska u ljubavne veze

Blažević, Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:716186>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**



Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)



zir.nsk.hr



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Preddiplomski jednopredmetni sveučilišni studij psihologije

Lucija Blažević

Aseksualnost i sklonost ulaska u ljubavne veze

Završni rad

Zadar, 2020.

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Preddiplomski jednopredmetni sveučilišni studij psihologije

Aseksualnost i sklonost ulaska u ljubavne veze

Završni rad

Student/ica:

Lucija Blažević

Mentor/ica:

izv.prof.dr.sc. Marina Nekić

Zadar, 2020.



Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Lucija Blažević**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Aseksualnost i sklonost ulaska u ljubavne veze** rezultat mogea vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mogea rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogea rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 22. rujna 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
Aseksualnost i sklonost ulaska u ljubavne veze	1
Asexuality and the tendency to enter romantic relationships	2
UVOD	3
CILJ	5
PROBLEMI	5
HIPOTEZE	5
METODA	6
Ispitanici	6
Mjerni instrumenti	7
Postupak	9
REZULTATI	10
Sklonost prema ljubavnim vezama	10
Načini definiranja ljubavnih veza	11
RASPRAVA	13
Sklonost prema ljubavnim vezama	13
Načini definiranja ljubavnih veza	20
ZAKLJUČCI	33
LITERATURA	33
PRILOG	35

SAŽETAK

Aseksualnost i sklonost ulaska u ljubavne veze

Ljubavne veze su vrsta bliskih veza koje su društveno shvaćene kao bazirane na konceptima seksualne privlačnosti te seksualne intimnosti, koji ih razlikuju od drugih vrsta bliskih veza poput prijateljstava. S obzirom na to da je identitet aseksualnih ljudi obilježen nedostatkom seksualne privlačnosti te seksualne želje prema drugoj osobi, vrijedno je istražiti kako se grupa ljudi čiji identitet izostavlja jedan od temeljnih elemenata ljubavnih veza odnosi prema tim vezama. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati želju aseksualnih pojedinaca za ljubavnom vezom te način na koji definiraju ljubavne veze uz obraćanje pažnje na razliku između aromantičnih aseksualnih pojedinaca koji ne osjećaju romantične težnje prema drugim ljudima, te aseksualnih pojedinaca ostalih romantičnih orijentacija. Podatci su dobiveni korištenjem online upitnika otvorenog tipa na engleskom jeziku koji je bio postavljen na društvene stranice sa značajnom aseksualnom populacijom. Rezultati istraživanja su ukazali na pasivnu zainteresiranost većine aseksualnih pojedinaca, pri čemu su smatrali veze nečim pozitivnim no ne i esencijalnim za ispunjavajući život, uglavnom iskazujući stav da su otvoreni za potencijalnu vezu, no nisu zainteresirani da je aktivno traže. Ljubavne veze bile su definirane većinom kao monogamne veze, premda se također pokazala sklonost prema poligamnim i queerplatonskim vezama, te su ih opisivali emocionalnom bliskošću i odanošću među partnerima, pri čemu se isticala važnost neovisnosti partnera koliko i važnost mogućnosti pouzdanja u partnera. Također je utvrđena razlika u odgovorima koje su davali aromantični ispitanici, te koje su davali aseksualni ispitanici ostalih romantičnih orijentacija, pri čemu su pri formiranju svojih odgovora aromantični ispitanici djelovali analitičnijima, te emocionalno udaljenijima od teme rasprave, smatrajući ljubavne veze manje važnima za ispunjenosti svojih života, te manje ugodnima i poželjnima pri čemu su izražavali veće preferencije prema platonskim vezama poput prijateljstava ili obiteljskih veza.

Ključne riječi: aseksualnost, aromantičnost, ljubavne veze

Summary

Asexuality and the tendency to enter romantic relationships

Romantic relationships are a kind of close relationships that are socially understood to be based on concepts of sexual attraction and sexual intimacy, which differentiates them from other kinds of close relationships such as friendships. Given that the identity of asexual people is marked by the lack of sexual attraction and sexual desire for other people, it is worth to explore how does a group of people, whose identity leaves out one of the fundamental elements of a romantic relationship, relate to those relationships. The aim of this research was to examine the desire of asexual individuals for a romantic relationship and the way in which they define romantic relationships while also paying attention to the differences between experiences of aromantic asexual individuals, who do not feel romantic desire towards other people, and asexual individuals of other romantic orientations. The data was obtained using an open-ended questionnaire in English, that was posted on social media sites with significant asexual population. The research found a passive interest in most of the asexual individuals, who considered relationships to be something positive but not essential for a fulfilling life, mostly expressing an attitude of being open for a potential relationship, no lacking interest to actively seek it. Romantic relationships were mostly defined as monogamous, although there was also a lean towards polygamous and queerplatonic relationships, and they were marked by an emotional closeness and loyalty between partner, also emphasizing the importance of independence as well as the ability to lean on to a partner. A difference in answers given by aromantic respondents and those given by asexual respondents of other romantic orientation was also found, where in forming their answers aromantic respondents seemed more analytical and emotionally distant from the subject of study, considering romantic relationships less important for fulfilment of their lives, and less pleasant and desirable while also expressing greater preferences for platonic relationships such as friendships or family ties.

Key words: Asexuality, Aromanticism, Romantic relationships

UVOD

Aseksualnost je seksualna orijentacija koju obilježava nedostatak seksualne privlačnosti ili seksualne težnje prema drugim osobama (Scherrer, 2010). Aseksualni pojedinci razlikuju se od pojedinaca koji osjećaju seksualnu privlačnost ili težnju te koji se nazivaju seksualnim, neaseksualnim ili alloseksualnim pojedinaca (Chasin, 2014). Dok aseksualni pojedinci mogu doživjeti seksualno uzbuđenje, ono nije usmjereno prema određenom cilju ili osobi tj. ne motivira ih na pronalazak partnera niti na sudjelovanje u seksualnim aktivnostima (Bogaert, 2006; Pacho, 2013). Među aseksualnim osobama postoje razlike u načinu percepcije seksa. Neki od aseksualnih pojedinaca su seks pozitivni, te smatraju seks dobrim i zdravim, no osobno ga ne žele iskusiti, neki su seks neutralni te ih seks jednostavno ne zanima ili ga smatraju dosadnim, dok opet drugi pri pomisli na seks doživljavaju različite razine odbojnosti (Carrigan, 2011). Aseksualni ispitanici, umjesto seksualne, doživljavaju drugačije vrste privlačnosti poput estetske, senzualne ili romantične (AVEN. 2008), te je romantična privlačnost, koja iskazuje usmjerenje pojedinčevih romantičnih želja i težnji, ona koja je ključna za opisivanje aseksualnih veza (Brotto i sur. 2010). Primjerice aseksualni pojedinac koji je u vezi s osobom istog spola, svoju vezu neće proglasiti homoseksualnom, već homoromantičnom. Kao što aseksualni pojedinci ne doživljavaju seksualnu privlačnost, pojedinci koji ne osjećaju romantičnu privlačnost prema drugim ljudima, niti želju za romantičnim aktivnostima nazivaju se aromantičnima. Nedostatak romantične privlačnosti se može također pojaviti u više oblika, u kojima su neki ispitanici jednostavno nezainteresirani dok su drugi ispunjeni osjećajem gađenja na samu pomisao na romantiku te važnost koju bi ona trebala igrati u njihovim životima (Carrigan, 2011).

Seks i seksualnost se često u društvu smatraju ključnim dijelom ljubavnih veza koji ih razlikuje od prijateljstava. Unutar ljubavne veze, seksualni čin način je iskazivanja ljubavi i pažnje prema partneru te je količina i kvaliteta seksa povezana sa zadovoljstvom vezom te stabilnošću veze (Christopher i Sprecher, 2000). Dok aseksualni pojedinci iskazuju nizak interes za tako društveno važnu komponentu ljubavnih veza, oni još uvijek izražavaju želju za formiranjem ljubavnih veza, te čak i za brakom i odgajanjem djece (Pacho, 2013). Aseksualni pojedinci gaje želju za sigurnošću, bliskošću te intimnošću koje im pruža ljubavna veza, te iskazuju volju za pregovaranjem oko seksualnih aktivnosti s potencijalnim alloseksualnim partnerom. Čak i prilikom stupanja u seksualne odnose s partnerom, aseksualni pojedinci ističu želje i potrebe

partnera kao glavnu motivaciju umjesto svojih vlastitih jer seksualna aktivnost ne pomaže aseksualnim pojedincima da se osjećaju bliže svojim partnerima (Brotto i sur. 2010).

U važnom istraživanju za područje proučavanja aseksualnosti Scherrer (2010) razvrstala je ispitanike u skupine onih koji su bili u vezi, koji su bili samci, te koji su bili teški za kategorizirati prema svome ljubavnom statusu u trenutku ispitivanja. Svi ispitanici koji su bili u vezi svoje su idealne veze opisivali kao monogamne, dok su većina ispitanika iz ostale dvije grupe svoje idealne veze opisivali sličnima poligamiji, tražeći različite razine intimnosti s većim brojem ljudi. S obzirom na to da je seksualnost bitna komponenta tradicionalnih ljubavnih veza, logično je da bi aseksualni pojedinci, za koje seks nije važan, bili otvoreniji prema istraživanju različitih vrsta ljubavnih veza. S obzirom na to da se u društvu kao glavna oznaka ljubavne veze koristi seks, aseksualni pojedinci se suočavaju s problemom definiranja svojih veza bez tog aspekta. Radi toga aseksualni ispitanici predlažu druge faktore poput privrženosti i odanosti, količine vremena provedenog zajedno, intelektualnog angažmana, partnerove potpore itd., kao načine za razlikovanje njihovih ljubavnih veza od njihovih platonskih veza.

Svoje idealne veze aromantični aseksualni pojedinci opisuju kao prvenstveno platonske u prirodi, iskazujući da cijene prijateljstva više od romantičnih veza. Za razliku od aseksualnih pojedinaca drugih romantičnih orijentacija, oni također iskazuju manjak interesa za bilo koje fizičke intimnosti, čak i ako su nepovezane sa seksom, te također smatraju da je spol partnera manje važan u vezi, što odgovara njihovoj romantičnoj orijentaciji koju obilježava opći manjak romantične želje (Scherrer, 2008).

Većina istraživanja u ovom području bavi se aseksualnim identitetom te općenitim karakteristikama aseksualnih pojedinaca, pri čemu su ljubavne te ostale vrste veza koje aseksualni pojedinci formiraju tek jedna od istraživanih tema unutar većih istraživanja, te je broj istraživanja fokusirana na njih minimalan. Istraživanja pokazuju da aseksualni pojedinci ulaze u veze s drugim ljudima no rijetko određuju koliko aseksualni pojedinci zapravo teže ostvarenju takvih veza te koliko je ostvarivanje takvih veza prioritet u njihovim životima. Također, istraživanja pokazuju da aseksualni pojedinci aktivno reformiraju značenje svojih veza te način na koji se te veze formiraju, što znače i od čega se sastoje, iskoračujući van normi alloseksualnog načina formiranja veza koji ne zadovoljava njihove potrebe. Zbog toga je potrebno bolje istražiti načine na koje aseksualni pojedinci objašnjavaju i formiraju novo značenje ljubavnih veza,

također pružajući pozornost aromantičnim aseksualnim pojedincima za koje se smatra da se još više udaljuju od tradicionalnih gledišta na ljubavne veze od aseksualnih pojedinaca ostalih romantičnih orijentacija.

CILJ

Većina istraživanja u ovom području fokusira se na definiranje i objašnjavanje same aseksualnosti (Carrigan, 2011; Pacho, 2013, Prause i Graham, 2007), te postoji manjak istraživanja koja proučavaju pojedine dijelove aseksualnog identiteta poput sklonosti prema formiranju ljubavnih veza. Stoga je cilj ovog kvalitativnog istraživanja ispitati želju aseksualnih pojedinaca za ljubavnim vezama te načinima na koje definiraju ljubavne veze uz određivanje mogućih razlika između aromantičnih aseksualnih pojedinaca te aseksualnih pojedinaca ostalih romantičnih orijentacija.

PROBLEMI

1. Utvrditi sklonost aseksualnih pojedinaca za ostvarivanje ljubavnih veza
2. Utvrditi načine definiranja ljubavnih veza među aseksualnim pojedincima te moguće odnose tih definicija s romantičnom orijentacijom ispitanika.

HIPOTEZE

1. S obzirom na to da prijašnja istraživanja pokazuju da većina ispitivanih aseksualnih pojedinaca nisu u ljubavnoj vezi, te se opisuju kao 'sami i sretni' (Brotto i sur, 2010; Scherrer, 2008; Scherrer 2010), pretpostavlja se da većina ispitivanog uzorka neće iskazivati sklonost za formiranjem ljubavne veze.
2. S obzirom na prijašnja istraživanja pretpostavlja se da će aseksualni pojedinci definirati svoje idealne ljubavne veze izvan granica tradicionalne monogamije te da će se aseksualni pojedinci aromantične orijentacije te aseksualni pojedinci ostalih romantičnih orijentacija razlikovati u svom pogledu na ljubavne veze s tom razlikom da će aromantični pojedinci svoje idealne veze percipirati kao više platoničke, da će imati manji interes za fizičku bliskost te da će im spol partnera biti manje važan od aseksualnih pojedinaca drugih romantičnih orijentacija.

METODA

Ispitanici

181 ispitanika odgovorilo je na upitnik od kojih je u analizu uključeno 176. Prilikom pregledavanja odgovora rezultati 5 ispitanika su izbačeni. Rezultati dva ispitanika su izbačena jer su imala manje od 18 godina, jedan ispitanik je izbačen zbog neprimjerenog popunjavanja upitnika, te su dva odgovora izbačena jer je upitnik bio tri puta popunjen s potpuno identičnim odgovorima, od kojih je zadržan onaj odgovor koji je bio zadnji unesen. Većina ispitanika u trenutku ispitivanja živjela je u Americi (93, 53%), dok je ostatak ispitanika dolazio iz Kanade (19, 11%) te Velike Britanije (17, 10%), Njemačke (8, 5%), te su Australija i Brazil imali po 5 (3%) ispitanika, Austrija, Nizozemska, Hrvatska, Švedska, Meksiko i Francuska po dvoje, te po jedan ispitanik iz Grčke, Italije, Urugvaja, Češke, Belgije, Latvije, Švicarske, Srbije, Indije, Španjolske, Kostarike, Mađarske, Argentine, Norveške, i Danske.

Uzorak su činile većinom mlađe osobe u rasponu dobi od 18 do 39 godina, s prosječnom dobi od 22.5 godine ($SD=4.8$). Uzorak je izrazito mlad jer je glavni način prikupljanja ispitanika bio preko društvenih mreža čije je korištenje mnogo zastupljenije među mlađom populacijom. Raspon dobi u kojoj su se ispitanici počeli identificirati kao aseksualne osobe bila je od 8 do 37 godina, pri čemu je prosječna dob bila 18.4 godina ($SD=4.4$).

Prema rodu, najveći dio uzorka su činile cisrodne¹ žene (61%), zatim nebinarne² osobe (21%) te ostali rodovi (18%). 69% ispitanika identificiralo se kao aseksualno, dok se ostalih 31% identificiralo unutar aseksualnog spektra npr. kao demiseksualni³ ili sivo seksualni⁴. S obzirom na romantičnu orijentaciju, najviše je bilo ispitanika koji su se identificirali pod aromantičnim

¹ Cisrodnost – Termin koji opisuje pojedince čiji se rodni identitet podudara sa spolom koji im je pripisan pri rođenju.

² Nebinarnost – Termin koji opisuje pojedince čiji rodni identitet ne spada unutar kategorija 'muškarac' ili 'žena'.

³ Demiseksualnost – Seksualna orijentacija koja podrazumijeva pojavljivanje seksualne privlačnosti tek nakon što pojedinac ostvari blisku emocionalnu vezu s drugom osobom.

⁴ Siva seksualnost – Seksualna orijentacija koja podrazumijeva ograničenu seksualnu privlačnost, tj. seksualnu privlačnost koja se pojavljuje vrlo rijetko ili je vrlo slabog intenziteta.

spektrum (39%), te se uzorak također sačinjavao od biromantičnih⁵ (19%), panromantičnih⁶ (14%), heteromantičnih (11%), homoromantičnih (8%), te ispitanika ostalih romantičnih orijentacija (9%).

Unutar uzorka, 95 (54%) ispitanika je bilo u ljubavnoj vezi barem jednom u svome životu, 80 (46%) ih nikada nije bilo u ljubavnoj vezi, te jedna osoba nije bila sigurna da li je bila u vezi. Tijekom obrade ovog pitanja pokazalo se da je prevođenje ljubavne veze kao 'romantične' zbunilo neke ljude jer su bili u vezama poput queerplatonске koje nisu računali kao romantičnu. U ovome slučaju, odgovori koji su indicirali postojanje bilo kakve vrste veze svrstani su pod kategoriju 'da'. U trenutku provođenja upitnika 137 (78%) ispitanika su bili samci, (34)19% su bili u monogamnoj vezi, te je 5 (3%) bilo vezi drugačijoj od monogamne. Među ispitanicima koji su u trenutku ispitivanja bili u vezi, duljina te veze je varirala s time što je 32% ispitanika bilo u vezi do šest mjeseci, 27% je bilo u vezi do jedne godine, 23% je bilo u vezi između dvije i tri godine, 10% između četiri i šest, dok je 8% ispitanika bilo u vezi do deset i više godina. Među ispitanicima koji su u trenutku veze bili samci no bili su u ljubavnoj vezi u nekom trenutku u svome životu, te veze su najčešće trajale do jedne (36%) te od dvi do tri godine (34%), te zatim od četiri do šest godina (28%), dok je samo manjina trajala između sedam i deset godina (2%).

Mjerni instrumenti

Ispitivanje se provelo online upitnikom otvorenog tipa na engleskom jeziku. Online upitnik je izabran zato što je aseksualna zajednica uvelike bazirana online, te ova vrsta upitnika dopušta ispitanicima potrebnu anonimnost, privatnost i smanjeni pritisak pri ispunjavanju, što je važno kada se odgovaraju intimna pitanja poput onih povezanih se seksualnošću i ljubavnim vezama te smanjuje šansu da ispitanik odgovara na način koji smatra društveno prihvatljivim pošto je manja šansa da će se ispitanik osjećati procjenjivano. Pitanja su otvorenog tipa radi proširenja količine mogućih odgovora koji pomažu dati jasniju sliku kao odgovor na postavljene probleme dok je upitnik na Engleskom jeziku zbog internacionalnosti AVEN-a te se smatra jezikom kojeg

⁵ Biromantičnost – Romantična orijentacija koja podrazumijeva romantičnu privlačnost prema dvama ili više rodovima.

⁶ Panromantičnost – Romantična orijentacija koja podrazumijeva romantičnu privlačnost prema svim rodovima ili romantičnu privlačnost bez obzira na rod.

će većina potencijalnih ispitanika znati dovoljno dobro da daju koherentne odgovore na pitanja. S obzirom na to da su pitanja bila na engleskom jeziku, prije postavljanja upitnika poslana su na lektoriranje osobi čiji je materinji jezik bio engleski kako bi se omogućila što veća točnost i jasnoća pitanja te da bi se umanjila mogućnost nesporazumijevanja radi jezične barijere.

Proučavanjem literature (Chasin, 2014; Haefner, 2011; Scherrer, 2008) sastavljen je upitnik od 23 pitanja. Prvih deset pitanja bila su demografske prirode te su uključivala: ispitanikovu trenutnu dob, dob u kojoj su se prvi put počeli identificirati kao aseksualni, spol s kojim se identificiraju, njihovu seksualnu te romantičnu orijentaciju, zemlju iz koje dolaze, njihov trenutčan ljubavni status, da li su ikada bili u romantičnoj vezi, dužinu trajanja njihove trenutne veze ako su u trenutku ispitivanja bili u vezi, te dužinu trajanja njihove posljednje veze ako u trenutku ispitivanja nisu bili u vezi no bili su u vezi u nekoj točki u svojem životu. Pošto se upitnikom isključivo ispitivala aseksualna zajednica, pitanje seksualne orijentacije ograničeno je na aseksualnost te njene podskupine sivu seksualnost te demiseksualnost, dok je pitanje spola ostavljeno s otvorenom mogućnosti jer je utvrđeno da se veliki dio pripadnika aseksualne zajednice identificira izvan binarnosti muškarac – žena.

Pitanja koja su se odnosila na prvi problem istraživanja glasila su: 'Opišite svoje osjećaje prema svojem trenutnom ljubavnom statusu (Npr. Zadovoljstvo ili nezadovoljstvo njima, pomiješani osjećaji)', 'Koliko ste zadovoljni sa svojim trenutnim ljubavnim statusom? (Označite na skali na kojoj je 1 potpuno nezadovoljni a 5 potpuno zadovoljni)', 'Ako trenutno niste u vezi, koliko ste zainteresirani za formiranje jedne u budućnosti i zašto?' te 'Koliko je uspostavljanje romantične veze važno za vaš život općenito? (Npr. Da li je to nešto što vam treba za ispunjavajući život.)'

Pitanja koja su se odnosila na drugi problem glasila su: 'Što romantična veza znači za vas osobno? Molimo opišite misli i osjećaje koje asociirate s njome. (Npr. Kako osobno vidite romantične veze, kako se osjećate kada mislite o njima, postoji li dublje značenje ili osjećaj ispunjenosti asociiran s vezom.)', 'Opišite kako bi izgledala vaša idealna veza (Npr: S kakvim partnerom/ima bi je dijelili, kako bi provodili vrijeme u njoj, kakva bi ponašanja uključivala (privrženosti, ovisnost, kućanstvo))', 'Kako bi sa svojim partnerom pregovarali o mogućim granicama koje imate s obzirom na seksualnu intimnost? (Npr. Kompromisi, sigurnosnih riječi,

itd.)' te 'Ako ste zainteresirani za romantične veze, što vidite kao cilj tih veza? (Npr. Stvaranje obitelji, djeca).'

Unutar drugog problema također su uračunata pitanja koja su glasila: 'Za vas, postoji li razlika između bliskog prijateljstva i romantične veze? Molimo objasnite svoj odgovor.', 'Da li bi fizička intimnost, i seksualna i neseksualne prirode, bila poželjan dio vaše idealne veze? (Npr. Maženje, ljubljenje, seks, itd.)', 'Kada razmišljate o formiranju veze, koliko je važan partnerov spol?' te 'Da li je partnerova seksualnost važna kada razmišljate o vezi? Ako je, koju preferirate i zašto? (Npr. Heteroseksualna, Homoseksualna, Aseksualna.)' Ova pitanja su uključena jer je utvrđeno da su ove teme bitne razlike između aromantičnih aseksualaca te onih koji se identificiraju s drugim romantičnim orijentacijama.

Radi dobivanja pogleda na određene aspekte odnosa aseksualnih pojedinaca s ljubavnim vezama koji nisu bili navedeni među ostalim pitanjima, ispitanicima je također postavljeno pitanje koje je glasilo: 'Osjećate li da vaš aseksualni identitet utječe na načine na koje gledate na te prilazite vezama? Molimo objasnite. (Npr. Utječe li na to što tražite, da li osjećate kao da vas zaustavlja u formiranju veza, itd.)'

Postupak

Upitnik je bio sastavljen korištenjem Google obrazaca te postavljen na online forum Asexual Visibility and Education Network (AVEN), najveći te najpoznatiji online forum posvećen aseksualnosti, druge socijalne medije te prosljeđen preko prijatelja i poznanika. Ispitanicima je bila osigurana potpuna anonimnost te neograničeno vrijeme ispunjavanja upitnika, te im je bilo omogućeno da u bilo kojem trenutku prekinu ispunjavanje upitnika te napuste istraživanje.

Za obradu odgovora koristila se kvalitativna metoda tematske analize. Tijekom čitanja odgovora, svi odgovori su bili prevedeni na hrvatski jezik radi boljeg razumijevanja te lakšeg razvrstavanja podataka. Nakon prevođenje odgovora, zapisane su sve ideje koje su se isticale unutar odgovora ispitanika kao najizraženije te najvažnije. Potom su prevedeni odgovori bili proučeni po drugi put, da bi se proširile već zapisane ideje te da bi se pronašle ostale ideje koje su se isticale tek pri drugom čitanju. Nakon što su zapisane sve istaknute ideje unutar odgovora, tražene su teme koje su povezivale određene ideje kako bi se odgovore svelo u manje tematske skupine među kojima je označena frekvencija pojavljivanja određenih ideja. Odgovori su također bili podijeljeni prema romantičnoj orijentaciji ispitanika, pri čemu su odgovori

aromantičnih ispitanika bili obrađivani posebno kako bi se utvrdile moguće tematske razlike u njihovim odgovorima u usporedbi s odgovorima ostatka ispitanika.

REZULTATI

Tematskom analizom rezultata dobivenih korištenjem online upitnika dobiveni su odgovori na postavljenje probleme sklonosti prema ljubavnim vezama te načinima njihova definiranja.

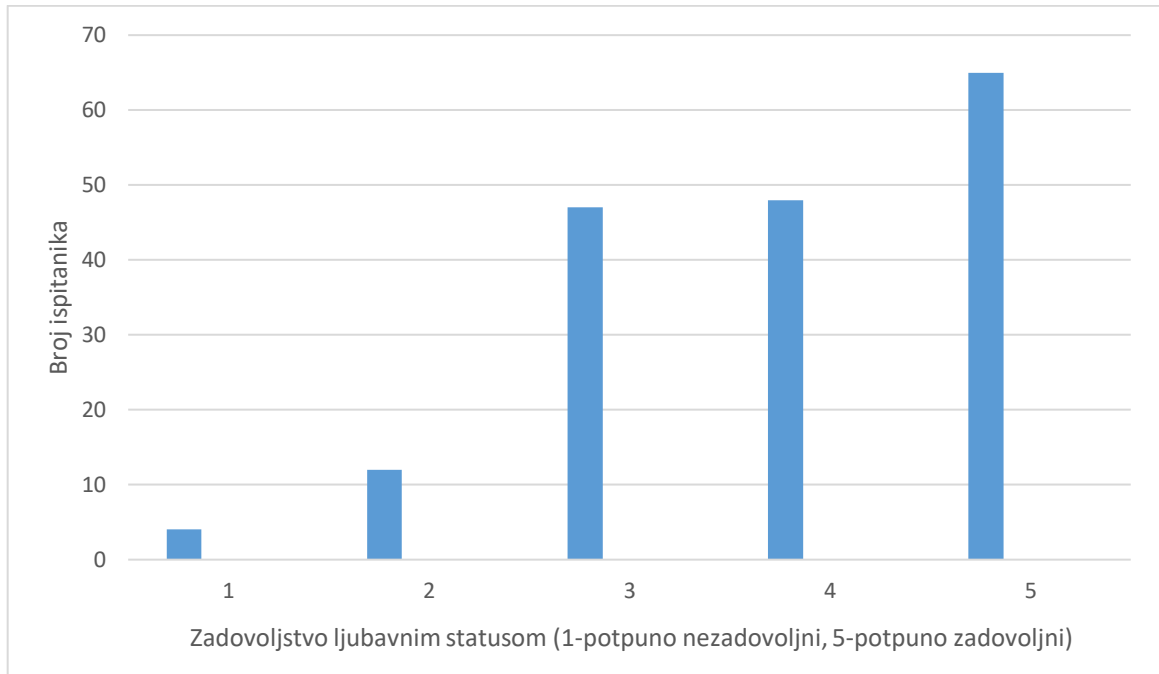
Sklonost prema ljubavnim vezama

Prvi problem na koje se istraživanje usredotočilo bio je utvrđivanje sklonosti aseksualnih pojedinaca za ostvarivanjem ljubavnih veza. Ispitanici su izražavali tek pasivan interes prema započinjanju ljubavnih veza. Dok su bili otvoreni prema samoj ideji, te dok su smatrali da su ljubavne veze nešto pozitivno, nisu imali potrebu aktivno tražiti potencijalnog partnera niti sklapati ljubavnu vezu. Ovo vidimo u primjerima odgovora ispitanika: *„Zainteresiran sam za započinjanje veze u budućnosti, ali neću se previše truditi da je nađem. Osjećam se sretnije kada imam nekoga koga volim u svome životu, ali romantična veza nije nužnost da bi osjećao zadovoljstvo u svojem životu.“* Unutar skupine aromantičnih ispitanika tek je 23% ispitanika izrazilo bilo kakvu želju za započinjanjem ljubavne veze pri čemu se isticala veća poželjnost platonskih i queerplatonskih oblika veza (*„Moj interes je vrlo nizak, ne vidim što bi mogla dobiti od romantične veze što ne bi mogla od platonske. Osjećam da me platonske zadovoljavaju.“*). Tek je 14% ispitanika (10 unutar uzorka od 69 ispitanika) izrazilo želju za ljubavnom vezom koja nije bila slabija od njihove želje za platonskom vezom (*„Prilično me zanima. Ne želim zauvijek biti sama, prijateljstva vidim kao jednako važna kao romantične veze – ali ne mogu si pomoći da ne osjetim da mi romantična veza treba da zbilja ne budem sama.“*)

Većina ispitanika dijelila je mišljenje da ljubavne veze nisu esencijalne za sretan i ispunjavajući život, već da su tek poželjan dodatak već ostvarenoj životnoj sreći (*„Ne mislim da je romantična veza nešto što smatram nužnim da bi mi život bio ispunjen. Mislim da bi moglo biti lijepo kada bih pronašla pravu osobu. Osjećam se dobro u objema situacijama“*). Aromantična skupina ovdje se razlikovala od većine po tome što je u njoj prevladavalo mišljenje da ljubavne veze uopće nisu važne (*„Nimalo važna, ne želim je nikada.“*).

Većina ispitanika izražavala je zadovoljstvo i sreću sa svojim trenutačnim ljubavnim statusom (Slika 1). No uz pozitivne osjećaje pojavili su se i negativni osjećaji asocirani uz ljubavni status

pojedince, poput usamljenosti kod pojedinaca koji su bili samci te straha od nezadovoljavanja partnera kod ispitanika koji su bili u vezi.



Slika 1. Prikaz zadovoljstva aseksualnih ispitanika svojim trenutnim ljubavnim statusom

Načini definiranja ljubavnih veza

Drugi problem na kojega se istraživanje fokusiralo bio je utvrditi način definiranja ljubavnih veza među aseksualnim pojedincima te moguće ovisnosti koje bi te definicije imale o romantičnoj orijentaciji pojedinca. Ispitanici su navodili da su ljubavne veze drugačije od bliskih prijateljstava, pri čemu su navodili fizičku intimnost s naglaskom na ljubljenje („*Prema mom iskustvu, obično je (ljubavna veza) više fizički intimnija, s maženjem, ljubljenjem, itd.*“), zajednički dogovor oko prirode veze („*Pretpostavljam, zajedničko slaganje o osjećajima?*“) te romantične osjećaje i ponašanja („*...romantične veze pružaju jaču emocionalnu povezanost. Tražili bi više fizičkih intimnosti od nekoga s kime ste u vezi. Pričali bi s njima o svemu i svačemu.*“) kao najvažnije razlike između ovih oblika veza. Među aromantičnim ispitanicima ukazala se veća poteškoća s definiranjem razlike između ljubavnih veza i bliskih prijateljstava („*Možda? Zapravo ne znam da budem iskrena. Svi uvijek kažu da biste trebali biti prijatelji sa svojim partnerima, no koliko je ta linija jasna?*“)

Ispitanici su osobno značenje ljubavnih veza za njih definirali pomoću romantičnih ponašanja (33%), odanosti i povjerenja prema partneru (27%), emocionalnih aspekata ljubavnih veza (63%), povezanosti sa prijateljstvom (15%) te vjerovanjem da dok su ljubavne veze drugačije od ostalih vrsta veza, jednako su važne koliko i one (18%). Aromantični ispitanici izražavali su veću nesigurnost pri svojim definicijama i opisima. Njihovi odgovori tonski su se razlikovali od odgovora ostatka grupe time što su bili analitičniji te emocionalno udaljeniji pri opisivanju značenja ljubavnih veza. U grupi aromantičnih ispitanika također su bili istaknutiji negativni osjećaji prema konceptu ljubavne veze te osjećaji otuđenosti od strane medija (*„Uključuju intimnost, poput ljubljenja i seksa...razmišljanje o njima u pravome životu mi je neugodno, no uredu mi je čitati o njima. U pravom životu, osobno u njima ne vidim dublji osjećaj ispunjenosti.“*)

U opisima idealnih ljubavnih veza ispitanika najviše su se isticale teme vrste partnerstva (36%) pri čemu je monogamija bila najpoželjnija, obvezivanja unutar veze (52%) pri čemu su ispitanici hitjeli mogućnost oslanjanja na svog partnera uz zadržavanje svoje neovisnosti, te teme domaćinskih ponašanja (46%) i emocionalnih aspekata veze (66%). Aromantični ispitanici su češće spominjali platonske veze kao svoje idealne veze (*„Moja idealna veza je jedan ili više bliskih platonskih partnera.“*) Neseksualna fizička intimnost bila je poželjan aspekt idealnih ljubavnih veza većine ispitanika (*„Neseksualna intimnost bi bila vrlo poželjna, no seksualna intimnost ne bi ispravno osjećala.“*), osim dijela aromantičnih ispitanika koji je izrazio nepoželjnost bilo kakve vrste fizičke intimnosti (*„Ne, ne želim ništa od toga.“*). Većini ispitanika seksualna intimnost nije bila poželjan dio njihove idealne veze te su ispitanici isticali dugotrajnu, otvorenu te iskrenu komunikaciju kao glavni način pregovaranja granica seksualne intimnosti s partnerom (*„Izravna iskrenost o tome što mi je i nije ugodno, te im dati na znanje ako i kada se to promjeni.“*) Premda su neki ispitanici potpuno odbacivali seks iz svojeg viđenja idealne ljubavne veze, drugi su i dalje smatrali da je to aspekt veze u kojemu s partnerom mogu kompromisirati (*„Definitivno korištenje sigurnih riječi te kompromisa. Oboje imamo potrebe i to moramo poštovati.“*) Ispitanici su isticali cjeloživotni suživot s partnerom temeljen na društvu i sreći kao glavni cilj svojih potencijalnih veza, pri čemu prisustvo djece u vezi nije smatrano esencijalnim (*„Jednostavno želim živjeti svoj život i iskusiti sve što nudi s njome (Svojom partnericom). Nezainteresirani za djecu.“*) U ovom pogledu ponovno postoji razlika

sa skupinom aromantičnih ispitanika, u kojoj je više izražen stav da su ljubavne veze potpuno nepoželjne za njihov život („*Ne želim vezu.*“)

RASPRAVA

Istraživanje je bilo usmjereno na proučavanje želje aseksualnih pojedinaca za ljubavnim vezama te otkrivanja načina na koji aseksualni pojedinci te veze i definiraju. Uspoređivanjem tema utvrđenih u odgovorima ispitanika također su i proučavane moguće razlike u ovim područjima između aromantičnih aseksualnih pojedinaca te pojedinaca ostalih romantičnih orijentacija koje su u ovom istraživanju uglavnom činili heteroromantični, homoromantični, biromantični te panromantični pojedinci.

Sklonost prema ljubavnim vezama

Da bi se utvrdila zainteresiranost aseksualnih ispitanika za ostvarivanje ljubavnih veza, prvo se utvrdio njihov trenutni ljubavni status, njihovo zadovoljstvo njime te kako se o njemu osjećaju. U trenutku provođenja istraživanja, 78% ispitanika bili su samci, dok je ostatak bio u različitim vrstama veza, od kojih su se najviše isticale romantične monogamne veze. 64% ispitanika procjenjivali su da su zadovoljni sa svojim trenutnim statusom, ocjenjujući ga s ocjenom četiri ili pet, 27% ispitanika ocijenilo je zadovoljstvo svojim statusom s trojkom te je tek manjina od 9% izrazila nezadovoljstvo sa svojim statusom (Slika 1). Ovi rezultati potvrđeni su kada su ispitanici bili upitani da opišu kako se osjećaju prema svome trenutnome ljubavnome status. Mnogi ispitanici (56%) su izrazili zadovoljstvo i sreću svojim trenutnim statusom te se ovaj osjećaj zadovoljstva nalazi i u ispitanika koji su u trenutku ispunjavanja upitnika bili u vezi i u onih koji nisu. Prevladavajuća količina samaca u uzorku aseksualnih ispitanika dobro je dokumentirana činjenica i u drugim istraživanjima (Brotto i sur, 2010; Scherrer, 2010) kao što je i pretežno zadovoljstvo ispitanika svojim statusom te tendencija onih ispitanika koji su u vezi da budu u monogamnoj vezi (Scherrer, 2010). No, unatoč općenitom zadovoljstvu unutar obiju skupina pronađeni su i izraženi konflikti osjećaji specifični za obje grupe. Jedan od ispitanika koji su bili samci napisali su; '*Većinu vremena osjećam se zadovoljno, ponekad osjećam osamljenost/manjak povezanosti*'. Svojim odgovorima dio je samaca koji su elaborirali svoje osjećaje istaknuli česti osjećaj samoće, želje za vezom i povezanošću. Čak i kada bi potvrdili da zapravo ne žele vezu, dio njih imao je osjećaj kao da propuštaju nešto važno. Ovakvi osjećaji straha propuštanja važnog dijela ljudskog iskustva zbog nevoljkosti da se upuste

u ljubavnu vezu utvrđeni su i u prijašnjim ispitivanjima (Haefner, 2011). S obzirom na prenaplašenost ljubavnih veza u društvu te medijima koje ih predstavljaju kao divna i važna iskustva centralna za zdrav i potpun život (Carrigan, 2011), lako je vidjeti kako bi grupa ljudi čija je mogućnost bivanja u takvim vrstama veze ograničena, mogla osjećati određenu vrstu otuđenosti i usamljenosti. Aseksualni ispitanici često spominju svoje prijateljske ili obiteljske veze kao jednako važne, ako ne i važnije od svojih trenutačnih ili potencijalnih ljubavnih veza. Također spominju da zbog naglašenosti važnosti ljubavnih veza unutar društva, njihovi alloseksualni prijatelji često ne uzvraćaju na jednak način, kao što je jedan ispitanik izrazio; „Često imam prijatelje s kojima sam vrlo blizak, no tada uđu u romantičnu vezu te se osjećam kao da me više ne cijene.“ Osjećaji nemogućnosti ostvarivanja kvalitetnih ljubavnih veza, zbog nemogućnosti uživanja u dijelu njih koji društvo izrazito cijeni, uz dodatnu činjenicu da zbog prioritizacije ljubavnih veza u društvu aseksualni pojedinci imaju visoku šansu gubljenja platonske podrške i povezanosti, pružaju objašnjenje osjećajima osamljenosti unutar ove grupe. No nisu svi ispitanici izražavali ovakve konfliktne osjećaje, mnogo odgovora (49%) upućivalo je samo na sreću povezanu s trenutačnim statusom te je nekolicina ispitanika koji su u trenutku ispitivanja nedavno bili prekinuli vezu čak izrazili osjećaje sreće i olakšanja zbog novodobivene slobode, manjak pritiska zbog toga što se više ne moraju brinuti o zadovoljavanju partnera te mogućnosti da se posvete sami sebi.

Dok su i aseksualni pojedinci koji su tijekom provođenja istraživanja bili u vezi također većinom (92%) izražavali zadovoljstvo i ispunjenosti svojim statusom, oni su također nailazili na konflikte specifične za njihovu poziciju. Takav primjer možemo naći u odgovoru jednog od ispitanika; „Izrazito sretni kroz konzistentnu i stalnu komunikaciju s partnerom, ponekad imam konfliktne osjećaje povezane s nesigurnošću da ću partneru dosaditi.“ Unutar ljubavnih veza, aseksualni ispitanici moraju se suočiti sa situacijom u kojoj svojem partner ne mogu pružiti seksualnu bliskost, koja se smatra izrazito važnom za vezu (Carrigan, 2011), te čiji nedostatak prema nekim teorijama ljubavi poput Sternbergove (1986) rezultira time da se veza proglašava prijateljstvom. Ovakva pozicija dovodi do straha od toga da nisu dovoljni te da ne zadovoljavaju partnera, što također dovodi do straha za budućnosti veze. Sudionici su također, u svojim odgovorima na pitanje o svojim osjećajima prema vlastitom ljubavnom statusu, spominjali osjećaje pritiska i krivnje radi ne stupanja u seksualne odnose unutar veze. Ispitanici ne vjeruju

da je to cilj njihovog partnera ni da su stvarno prisiljeni, no ti osjećaji i dalje ustraju. No većina aseksualnih ispitanika koja su elaborirala svoje osjećaje prema vezama, i dalje ponajprije izražavaju sreću prije ikakvih negativnih osjećaja, izražavajući svoju zbnunjenost partnerovom seksualnošću te nesigurnosti povezanu s novim iskustvom, no općenito pozitivno i povoljno mišljenje o iskustvu.

Ispitanici spominju osjećaj pritiska od strane društva kao jedan od faktora koji utječu na zadovoljstvo njihovim trenutnim statusom, te je taj faktor izražen i u grupi aromantičnih ispitanika koja je imala slične rezultate kao i ostatak grupe. Većina njih je isticala osjećaje zadovoljstva s trenutačnim statusom te je manjina isticala konfliktne osjećaje, među kojima su usamljenost i društveni pritisak spominjali kao najvažniji faktori. Kao što je prethodno spomenuto; društvo stvara izričit naglasak prema sparivanju i ljubavnim vezama, tako se čak i pojedinci koji bi inače bili potpuno zadovoljni sami, teško mogu boriti protiv izričite poruke društva da mogu uistinu biti sretni jedino s partnerom.

Dok se većina ispitanika u istraživanju izjasnila kao samci te kao zadovoljni svojim statusom, to malo toga govori o njihovom interesu da se upuste u ljubavnu vezu u budućnosti, zbog čega je taj interes i sam bio ispitan. U uzorku je izražena bila ideja otvorenosti prema vezi no bez aktivnog traženja partnera. Mnogo ispitanika djelilo je stav 'ako se dogodi, dogodi se', spremnost da pokušaju ostvariti vezu ako se pojavi pravi partner, no bez osjećaja žurbe da ga potraže, rezultat koji se pojavio i u prijašnjim istraživanjima (Carrigan, 2011). Neki od ispitanika osjećali su se nespremni za započinjanje ljubavne veze, navodeći kako prije toga žele raditi na sebi, bolje razumjeti svoju seksualnost te sortirati kroz svoje misli, osjećaje te prošle događaje, fokusirajući se na vlastiti razvoj bez okvira ljubavne veze. Također se pojavljuje tema straha od nepoštovanja identiteta unutar veze zbog teškoće nalaženja partnera koji je nezainteresiran za seks, strah koji je bio izražen i u prošlim istraživanjima u kojima je jedan od ispitanika izrazio dvije poteškoće s kojima se kao aseksualni pojedinac suočava kada pokušava započeti romantičnu vezu, naime; 1. Prihvatanje da aseksualnost postoji te 2. Mišljenje alloseksualnih pojedinaca da je seks najvažnija komponenta veze, te da nema smisla biti u vezi ako ona ne uključuje seks (Haefner, 2011). Ispitanici su također izražavali brigu da će unutar veze biti prisiljeni da se ponašaju seksualno unatoč njihovim željama, neki čak i citirajući prošle veze u kojima se to dogodilo. Uz osjećaj straha od pritiska također postoji osjećaj krivnje zbog nemogućnosti zadovoljavanja i

sebe i partnera u isto vrijeme. Ovaj strah nije bez svoje osnove, Prause i Graham (2007) ustanovili su da neki aseksualni pojedinci participiraju u neželjenim no dobrovoljnim seksualnim ponašanjima, iz želja za zadovoljavanjem partnera ili iz osjećaja da se unutar romantične veze to i očekuje. Dok postoje aseksualni pojedinci koji uživaju u seksu čak i ako nemaju seksualne privlačnosti prema svojem partneru (Haefner, 2011), za većini aseksualnih pojedinaca koji se osjećaju neutralno ili čak negativno prema konceptu seksa s potencijalnim partnerom, ovo može biti važan faktor koji će ih odvratiti od pristupanja potencijalnim ljubavnim prilikama. Platonske veze s obitelji i prijateljima spominju se kao važne među ispitanicima, te se pokazuje interes za queerplatonske veze, tj. veze koje ne uključuju romantične i seksualne aspekte no sastoje se od snažne emocionalne veze te odanosti partneru koje ih čine drugačijima od prijateljstva. Preferencija platonskih nad ljubavnim vezama je dvosjekli mač, jer dok ispitanici govore da prijateljstva zadovoljavaju njihove emocionalne potrebe, još uvijek postoji strah da će ih prijatelji zanemariti kada stupe u brak i dobiju djecu.

Unatoč tome, i dalje postoji interes za ljubavne veze, čak i ako pasivan te čak i ako neki od ispitanika naglašavaju da je to nešto što bi htjeli u budućnosti dok sada to trenutno ne žele. Ispitanici spominju faktore poput želje za društvom, neseksualne intimnosti, sigurnosti, emocionalne povezanosti te dijeljenja života s drugim pojedincem kao privlačne aspekte potencijalne ljubavne veze. Postojanje zainteresiranosti za ljubavne veze unutar aseksualni populacije, uz emocionalne razloge, također se može objasniti učinkom društva koje od djetinjstva proglašava ljubavnim vezama nužnima za sretan i ispunjen život, te praktičnim razlozima za ulaženje u ljubavnu vezu. Tako na primjer jedna ispitanica u ovom istraživanju navodi sljedeće kao cilj ljubavne veze: *„Imati najboljeg prijatelja s kojim možeš živjeti te smanjiti količinu poreza kojeg moraš platiti.“*

Dok je broj pojedinaca koji iskazuju visoku zainteresiranost za ulaženje u ljubavnu vezu malen, također je malen i broj pojedinaca koji veze vide u potpuno negativnom svijetlu te većina iskazuje laganu dozu pasivnog interesa.

Unutar aromantične skupine ispitanika, rezultati su dosta slični iskazujući nizak do nepostojeći interes za veze pri čemu je za veze bili zainteresirano tek 23% aromantičnih ispitanika. Platonske i obiteljske veza više se cijene te se navode kao ispunjavajuće, pri čemu ispitanici preferiraju platonske ili queerplatonske veze te suživot više od ljubavnih. I u ovoj skupini postoji

osviještenost da će prijatelji sami tražiti ljubavne veze, te pomisao da i sam ispitanik mora zato pronaći ljubavnu vezu da ne bi ostao sam. Nekolicina ispitanika izražava da smatra da ih ljubavna veza neće ispuniti te neki čak izražavaju i neugodnost prema samom konceptu ljubavnih veza.

Pri ispitivanju generalne važnosti ljubavnih veza za život aseksualnih pojedinaca, pokazuje se jasno izražavanje misli da ljubavne veze nisu nešto što je esencijalno za kompletan i sretan život, već one više služe kao lijep i ugodan dodatak na život koji je već sam po sebi ispunjen i sretan, na primjer, jedna osoba je izjavila da ljubavne veze; *'Nisu jako važne, lijep dodatak bez kojega mogu živjeti, poput grijanje sjedala u autu.'* Još jednom dolazi do isticanja platonskih i queerplatonskih veza kao onih uistinu važnih i poželjnih, te se također pojavljuje tema naglašavanja da dok samim ispitanicima ljubavne veze nisu važne, one jesu važne njihovim roditeljima, društvu i okolini, te da zbog toga osjećaju pritisak da ljubavne veze vide kao važne. Rijetki ispitanici smatraju da su ljubavne veze nešto esencijalno u njihovim životima, te da bi se bez njih osjećali kao da im nešto nedostaje ili bi njihova sreća bila nepotpuna.

U odgovorima sudionika pojavljuje se i želja za dijeljenjem života s nekim, za osiguranim socijalnim kontaktom, ispunjavanjem emocionalnih potreba, manjkom usamljenosti te mogućnosti povjeravanja u partnera te primanja i davanja pomoći u vezi, no ove želje ne mora ispunjavati samo ljubavni partner već ih također mogu ispunjavati (ili ih već ispunjavaju) obitelj, prijatelji ili potencijalni queerplatonski partneri. Uglavnom se pojavljuje mišljenje da bi ljubavne veze trebale biti bonus sreći, a ne njen izvor, uz što se također nadodaje da je biti nečiji izvor sreće preveliki pritisak, što se suprotstavlja s pogledom na ljubavne veze koji ih smatra glavni izvorom za ispunjenje potreba i želja pojedinca (Miloš, 2016).

Kod aromantičnih ispitanika pronalazi se puno jasnija tema nevažnosti ljubavne veze za kvalitetan život, u suprotnosti s tek manjinom aromantičnih ispitanika (20%) koji veze smatraju nečim lijepim no ne i nužnim kao i većina ostatka uzorka. Aseksualni ispitanici i dalje osjećaju romantične privlačnosti prema potencijalnim partnerima te zbog toga ima smisla što procjenjuju zadovoljavanje svojih romantičnih potreba važnijim u životu, dok aromantični ispitanici jednostavno ne zahtijevaju zadovoljavanje te potrebe jer ne doživljavaju romantične osjećaje te romantične čežnje što se iskazuje kao manjak interesa za ljubavne veze (Carrigan, 2011). Kao što je jedna osoba izrazila: *„Nemam potrebu za romantikom u svojem životu. Dokle god imam*

nekoliko značajnih veza sa svojom obitelji i prijateljima, moje emocionalne potrebe su potpuno ispunjene i ne želim ništa 'više'.“

Kako bi se zaključio ovaj dio rasprave, ispitanici su upitani da objasne da li se osjećaju kao da njihov aseksualni identitet utječe na način na koji razmatraju i prilaze vezama. Prevladavao je odgovor da aseksualnost doista utječe na njihov odnos prema ljubavnim vezama, te se među odgovorima pojavilo više tema koje su opisivale ovaj odnos. Prva od tema koja se izrazila u podacima bile su kvalitete koje su ispitanici tražili kod partnera, te je ovdje izrazito bila naglašena želja za partnerom koji će uistinu razumjeti i prihvaćati njihovu aseksualnost te koji će biti zadovoljan s malo ili nimalo seksa unutar veze. Ovaj uvjet ispostavio se teškim za ispuniti, pošto su ispitanici također izražavali pesimističnost u vezi svojih mogućnosti nalaženja partnera, ističući kako je za aseksualne pojedince izbor potencijalnih partnera prilično uzak, uglavnom zato što je seks jako važan mnogim ljudima. Ako u obzir uzmemo Bogaertovu (2006) procjenu da se u populaciji nalazi tek 1% aseksualnih pojedinaca, to onda čini oko 99% populacije seksualnom. Dok je veza s drugom aseksualnom osobom preferabilna radi smanjenja problema oko nekompatibilnih seksualnih preferencija, mnogo je vjerojatnije da će potencijalni ljubavni partner s kojim aseksualni pojedinci stupe u vezu biti alloseksualan te će iz te veze očekivati seks. U društvu postoji nemogućnost odvajanja seksa od ljubavnih veza, pri čemu se podrazumijeva da je seks jedan od glavnih dijelova ljubavne veze te da je on zapravo dokaz ljubavi unutar veze, tj. odbijanje ulaženja u seksualni odnos zapravo označava manjak ljubavi prema partneru (Haefner, 2011), što izražava i jedna ispitanica kada kaže; „...pošto živimo u hiperseksualnom svijetu koji naglašava seks kao glavni razlog za romantičnu vezu, često se osjećam samom.“ Razumijevanjem ovoga dolazimo do jaza teškog za premostiti između aseksualnih pojedinaca i alloseksualnih pojedinaca čiji su načini izražavanja i razumijevanja izražaja ljubavi bitno drugačiji do stupnja u kojemu izražavanje ljubavi jedne strane može predstavljati manjak ljubavi i razumijevanja u očima njihovoga partnera.

Ovakav se zaključak nadovezuje na sljedeću temu koja je bila izražena u odgovorima ispitanika, tj. kako njihova aseksualnost utječe na način na koji pristupaju vezama. Ispitanici su izrazili da na početku veze osjećaju obavezu da s partnerom imaju izravan i jasan razgovor o svojoj aseksualnosti upravo zbog znanja da je seks važan faktor za većinu ljudi, te da znanje da je seks ograničena ili nepostojeća opcija unutar potencijalne veze ima veliku šansu da odbije

potencijalnog partnera. Jedna ispitanica tako navodi; „...osjećala bi se kao da im moram reći, ne prerano, da ih ne uplašim, ali ne i prekasno, da ih krivo ne navedem.“ dok druga nadodaje; „...ne želim se investirati u osobu za koju se može ispostaviti da ne može živjeti bez seksa, tako da bi potencijalnom partneru trebala rano reći (o svojoj nezainteresiranosti za seksom), što bi značilo da moram o jako osobnoj stvari raspravljati s osobom za koju još nisam sigurna ni da li mi se sviđa, a kamoli da li joj vjerujem, a to nije nešto što želim učiniti.“ Zbog toga što je povezivanje ljubavnih veza sa seksom toliko ukorijenjeno u našem društvu, pretpostavka da će bilo koja veza sadržati seks prešutan je dio čak i samoga pristupanja potencijalnoj vezi (Haefner, 2011), prešutan dio kojega aseksualni pojedinci moraju oglasiti kako bi osigurali da se ni oni ni njihovi potencijalni partneri ne investiraju u vezu koja će se ispostaviti nekompatibilnom. Ovo također dovodi do straha od odbijanja potencijalnog partnera te mogućnost da ih partner ostavi zbog njihove aseksualnosti, te straha da se emocionalno investiraju u partnera koji će ih na kraju ostaviti radi manjka seksa u vezi, strah koji se za neke od ispitanika u ovom istraživanju i ostvario. Sve ovo rezultira u izraženoj temi manjka zainteresiranosti prema ulaženju u ljubavne veze te oklijevanjem pri ulaženju čak i kada se interes pojavi. Ispitanici ističu važnost uspostavljanja emocionalne povezanosti, dobrog poznavanja i razumijevanja te osiguravanje da partner poštuje njihov identitet te ih neće pokušati na ništa prisiliti kao važnim faktorima koji bi mogli spriječiti bolne ishode. No da bi s potencijalnim partnerom došli do te razine poznanstva i razumijevanja s njime vrlo vjerojatno moraju uspostaviti prijateljstvo, pri čemu se pojavljuje strah od upropaštavanja dobrog prijateljstva zbog neuspjele ljubavne veze.

Prema ovim odgovorima razumno je što se još jednom u istraživanju ukazala tema važnosti platonskih veza, s time što dok su neki ispitanici izrazili da im je lakše sklapati prijateljstva jer njihovi prijatelji mogu sa sigurnošću znati da oni nisu zainteresirani za prijateljstvo radi potencijalnog budućeg seksa, no također se opet izražava i tema straha da će ih prijatelji ostaviti radi romantičnih ili seksualnih veza.

Društvo također igra važnu ulogu u odnosu aseksualnih ljudi prema ljubavnim vezama pošto se među ispitanicima pojavljuje mišljenje da u društvu prevladava manjak znanja o aseksualnosti. Radi ovoga ispitanici su iskusili omalovažavanje njihovih identiteta te njihovih veza, te odbijanje i ne vjerovanje kako društva tako i potencijalnih partnera u njihov identitet, podatak koji je spomenut i u prijašnjim istraživanjima (Chasin, 2014) kao jedan od važnih problema s

kojima se aseksualni ljudi, kao marginalizirana seksualna skupina, suočavaju. Zbog ovoga se, kao što je i prije spomenuto, aseksualni ispitanici ne suočavaju samo s nemogućnošću razumijevanja i nemogućnošću poistovjećivanja sa svojim potencijalnim alloseksualnim partnerima, već se nađu i u ulozi da potencijalnom partneru moraju objašnjavati mnogo novih i osobnih stvari na početku same veze. Nekoliko ispitanika je izrazilo mišljenje da bi, da je znanje o aseksualnosti u društvu proširenije, bilo lakše i jednostavnije pristupati samim ljubavnim vezama.

S druge strane, ispitanici su također spominjali kako je njihova aseksualnost pozitivno djelovala na njihov odnos prema ljubavnim vezama tako da im je pomogla da shvate da uopće ne žele ljubavnu vezu te da se zbog toga ne moraju osjećati krivo. Ovaj rezultat je pogotovo izražen u aromantičnoj populaciji koja više izražava da uopće ne žele vezu te da su sretni bez nje, te koja također nadodaje svoj aromantični identitet kao važniji razlog ne prilaženju ljubavnih veza od njihovog aseksualnog identiteta. Osjećaj slobode i olakšanja koji su neki ispitanici osjetili kada su shvatili svoj aseksualni identitet spomenut je i u istraživanju (Haefner, 2011) te je povezan s mogućnošću da ispitanici napokon budu tko žele biti, ne osjećajući više obvezu da se ponašaju prema standardima društva pogotovo što se tiče seksa i seksualnog ponašanja unutar ljubavnih veza, bez da se osjećaju kao da s njima nešto nije uredu zbog manjka želje za takvim ponašanjem.

Načini definiranja ljubavnih veza

Kako bi bolje razjasnili potrebu aseksualnih pojedinaca za romantičnim vezama okrećemo se drugom problemu proučavanom u istraživanju, tj. načinu definiranja romantičnih veza među aseksualnim pojedincima.

Ispitanici su pitani za njihovo osobno mišljenje o postojanju razlike između bliskih prijateljstava i ljubavnih veza. Prevladavajući odgovor bio je da ispitanici uistinu smatraju da razlika postoji, premda ju je u nekim slučajevima teško objasniti ili odrediti. Isticala se ideja da ljubavne veze rastu na bazi prijateljstva, te dok su osjećaji uključeni u ljubavne veze dublji i intenzivniji, one su jednako važne koliko i prijateljstva. Među najvažnijim faktorima koji se navode kao razlika između bliskih prijateljstava te ljubavnih veza je fizička bliskost. Mnogo ispitanika naglašava da ljubavne veze podrazumijevaju veću intimnost, nježnost te privlačnost, naglašavajući da su granice onoga što je dozvoljeno u ljubavnoj vezi i onoga što je dozvoljeno u sklopu bliskog

prijateljstva bitno drugačije. Većina ispitanika ne podrazumijeva seks kao razliku, ne spominjući ga u svome odgovoru ili ga odbacujući kao faktor jer, zbog svoje aseksualnosti, seks nije privlačan faktor u ljubavnoj vezi pa tako ni dovoljno čvrst faktor da bi odvojio ove dvije vrste veza, činjenica koja ih razdvaja od većine populacije koja prihvaća seksualna ponašanja kao glavnu razliku između prijateljstava i ljubavnih veza (Scherrer, 2010). Umjesto seksa, među ispitanicima u ovom istraživanju ljubljenje se pojavilo kao glavna fizička razlika između dvije vrste veza, kao što se vidi iz izjave jednog ispitanika; *„Za mene bi glavna razlika između prijatelja i romantike bila kako pokazujemo naklonost. Na primjer, poljubio bi svog partnera u usta, ali to ne bi učinio sa svojim prijateljima.“* S obzirom na nedostatak i nepoželjnost seksa u vezama aseksualnih pojedinaca, logično je da bi sljedeća najintimnija fizička gesta poput ljubljenja počela služiti kao faktor razlikovanja prijateljstva od ljubavnih veza. Osjećaji su također bili važna razlika među dvjema vezama, pri čemu su ispitanici isticali da su osjećaji unutar jedne od veza jednostavno drugačiji od osjećaja unutar druge. Ljubavne veze prikladno su bili označene romantičnim osjećajima, težnjama i privlačnošću, emocionalnoj intimnosti među partnerima, povezanošću i iskrenošću, te općenitim osjećajem mogućnosti veće ranjivosti s ljubavnim partnerom. Ljubavni partner opisan je kao osoba oko koje bi se trebali osjećati najugodnije te najopuštenije, a ljubavne veze trebale bi uključivati izraženiju odanost i predanost prema partneru do te razine da ljubavne partnere neki ispitanici proglašavaju prioritetnim osobama. Drugačiji osjećaji dovode do sljedeće razlike među ljubavnim i prijateljskim vezama naime; ponašanja koja prema ispitanicima razlikuju dvije vrste veza tako što ljubavne veze uključuju romantična ponašanja poput izlaženja na spojeve, zajedničko planiranje svakodnevnog života te budućnosti, što uključuje ekskluzivnost i manju neovisnost u vezi, više obaveza te više uključenosti u partnerov život te time i dijeljenje partnerovih problema. Ističe se bolje razumijevanje i otvorenija komunikacija u ljubavnoj vezi negoli unutar prijateljstva, kao što je jedan ispitanik oglasio; *„...ne govorim svojim prijateljima svoje najdublje i najmračnije tajne...“* Posljednji način razlikovanja među dvije vrste veza je bila namjera, to jest; zajednički dogovor među sudionicima u vezi o tome kakvi su njihovi osjećaji te kako će definirati samu vezu. Neki ispitanici su spominjali da je to ono na što se razlika stvarno svodi, na etiketu koja se vezi daje, bila to ljubavna ili prijateljska, koja sa sobom donosi druge razlike povezane s namjerom, poput načina na koji se gleda na drugu osobu, te očekivanja specifičnih za obje veze i namjere prema razini bliskosti. Dok su se poteškoće definiranja razlike između

prijateljstva i ljubavne veze spominjale u cijelom uzorku, bile su izraženije u uzorku aromantičnih ispitanika, no osim toga, aromantičan uzorak nije iznosio drugačije teme raspoznavanja među dvjema vezama od ostatka uzorka. Dok su ispitanici izražavali da misle da među dvjema vrstama veza postoji razlika, bilo je lako vidjeti da je ta razlika mutna te u nekim slučajevima teška za objasniti, kao što je jedna ispitanica izrazila; „*Da postoji razlika. Ne mogu je objasniti riječima, no osjećaji su puno drugačiji.*“ Pri čitanju ovakvih odgovora mora se postaviti pitanje da li ispitanici zapravo vide razliku između ljubavnih veza i prijateljstava ili znaju da postoji radi utjecaja popularnih medija, te je zatim pokušavaju obrazložiti premda je sami ne razumiju. Nemogućnost jasnog objašnjavanja razlike u odgovorima aseksualnih ispitanika može upućivati na to da je razlika između tih dviju vrsta veze kod njih zapravo mnogo fleksibilnija i zamućenija nego što bi se isprva moglo zaključiti zbog mogućeg utjecaja medija i kulture koja bi dala šablonu odgovora koji se očekuje, uzrokujući manje pojavljivanje odgovora koji bi bio bliži pravoj istini ispitanika.

Da bi se pomnije utvrdile partnerske preferencije aseksualnih ispitanika, ispitano je koliko je spol i seksualnost potencijalnih partnera važna za formiranje ljubavne veze. Što se tiče spola potencijalnog partnera, dok se među ispitanicima pojavljuju preferencija prema određenom spolu ili spolnom prezentiraju (npr. muškarci ili feminine osobe), većina navodi da spol nije jako važan faktor te da bi uz svoju preferenciju razmotrili i potencijalnog partnera drugog spola ili spolnog prezentiranja za ljubavnu vezu. Nekolicina ispitanika izražava da dok njima osobno spol njihovog potencijalnog romantičnog partnera nije važan, osjećaju određeni pritisak da izaberu partnera biološki suprotnog spola od njih, pritisak koji proizlazi od strane konzervativnih obitelji, obitelji kojima bi bilo neugodno, kršćanskog odgoja, kritike okoline i općenito kulture. Među aromantičnim ispitanicima smanjena važnost spola potencijalnog partnera bila je još izraženija te je tek manjina ispitanika pokazivala slabu preferenciju prema određenom spolu. Tek je manjina ispitanika u cijelom uzorku izrazila da im je spol partnera izuzetno važan, u suprotnosti sa zaključkom Scherrer (2008), u čijem su istraživanju aromantični aseksualci bili oni koji su spol označavali kao nevažni, dok su oni aseksualni ispitanici koji su svoju romantičnu orijentaciju definirali kao nešto osim aromantične pozamašnom većinom izražavali da je spol potencijalnog partnera važan za njihov seksualan identitet.

S obzirom na seksualnu orijentaciju potencijalnog romantičnog partnera, uz želju da partnerova orijentacija uključuje njihov spolni identitet, većina ispitanika je izjavila da ona nije važna. No, kao i u podacima o preferencija spola, i u ovim odgovorima uz napomenu da je nevažna se također ističu i određene preferencije, naime preferencije prema drugim aseksualnim ljudima, te drugim LGBT ljudima. Uz svoju preferenciju prema partneru koji dijeli aseksualan identitet, ispitanici su isticali da bi veza s aseksualnim partnerom bila jednostavnija jer bi doživljavali manje pritisaka da se ponašaju seksualno, te neće osjećati krivnju radi uskraćivanja partnera. Uz to, iskazuju da bi druga aseksualna osoba bolje razumjela njihov pogled na vezu, te njih i njihovu seksualnost zbog čega se ne bi morali objašnjavati, što je važno ako se prisjetimo da se dužnost objašnjavanja svoje seksualnosti neinformiranom partneru pokazala značajnom temom u odgovorim ispitanika o tome kako njihova aseksualnost utječe na njihovo pristupanje ljubavnim vezama. Potencijalni partneri koji su LGBT, bili su poželjni radi lakše mogućnosti povezivanja s njima oko sličnih iskustava, no neki ispitanici su također izjavljivali da žele isključivo heteroseksualne partnere. Za većinu je mogućnost veze s alloseksualnim partnerom predstavljala izvor nesigurnosti. Ispitanici nisu htjeli razočarati niti deprivirati svog trenutnog ili potencijalnog partnera, te se nisu htjeli boriti s mišlju da bi za partnera mogao postojati netko bolji, tko bi partneru mogao dati što traži. Zaključivali su da bi u vezi s drugom aseksualnom osobom jednostavno postojala manja šansa da budu povrijeđeni. No, i dalje je postojala misao da na kraju svega, seksualnost partnera nije važna dokle god postoji povezanost među partnerima te dok partner poštuje i razumije njihov identitet te je spreman na vezu gdje bi seks ili bio kompromiziran ili ne bi bio dio veze, poštujući granice svog aseksualnog partnera te ostajući vjeran. Kod aromantičnih ispitanika uz preferenciju aseksualnih partnera no priznavanje nevažnosti seksualnosti, također se javlja preferencija drugim aromantičnih pojedinaca, kao što je izraženo u ovom odgovoru: „...*samo bi uistinu želio biti s drugom aromantičnom osobom, jer bi (ljubavna veza) bila previše ispunjena potencijalnim slamanjem srca za obje osobe.*“ U svojem istraživanju Haefner (2011), pronalazi fleksibilnost svojih ispitanika u područjima preferirane seksualne orijentacije partnera te otvorenosti veze (tj. pronašla je izraženiju težnju prema poligamnim te otvorenim vezama), te sugerira da je moguće da je ova fleksibilnost zapravo način da si aseksualni pojedinci, koji imaju izrazito ograničenu kolčinu potencijalnih partnera, stvore više mogućnosti za počinjanje ljubavne veza. Ispitanici u ovom istraživanju izrazili su određene preferencije, bilo prema spolu bilo prema seksualnoj orijentaciji

potencijalnog ljubavnog partnera, no u svojim odgovorima većina njih je izrazila volju da daju šansu i partneru koji ne odgovara točno njihovim preferencijama, pokazujući veću spremnost kompromiziranja nad svojim idealom partnera te možda dajući određenu podršku Haefneronoj sugestiji. Ispitanici su zamoljeni da opišu što njima ljubavne veza osobno znači, pri čemu su trebali opisati osjećaje i razmišljanja povezana s značenjem ljubavne veze za njih. Prva tema unutar ovih odgovora bila je sama *veza*, pri čemu su se opisi onoga što ljubavna veza predstavlja uvelike bazirali na emocionalnosti i romantičnosti uz isticanje da seksualni aspekt nije nužan za ljubavnu vezu, što se slaže s pronalascima prošlih istraživanja koja su utvrdila da umjesto seksom, aseksualni pojedinci radije označavaju ljubavne veze vremenom kojeg provode sa svojim partnerom, razinom ljubavi te odanost unutar te veze (Scherrer, 2010). U svojim odgovorima ispitanici objašnjavaju ljubavne veze kao skup romantičnih ponašanja poput spojeva, provođenje zajedničkog vremena, ljubljenje, dijeljenje doma, života i financija, planiranja budućnosti itd. s osobom uz koju se osjećaju najugodnije, koja je kao dom te s kojom dijele duboku emocionalnu vezu punu razumijevanja, brige i podržavanja. Ističe se međusobna ljubav i usrećivanje među partnerima, povjeravanje i odanost i u dobrim i u lošim životnim trenucima, vjerovanje da bi ljubavni partneri trebali jedan iz drugoga izvlačiti ono najbolje. Ponovno se javlja ideja da bi ljubavna veza trebali biti bazirana na prijateljstvu te da je ona nešto lijepo no ne nužno, te da se osjećaj ispunjenosti nalazi u vezi, no ne ispunjava život. Naglašava se zajednički rad na vezi te ideja o partneru koji ih ne osuđuje već ih voli onakvima kakvi jesu. Jedna od ispitanica je napisala; *'Ljubav je nemoguće opisati osim kao izbor koji konstantno donosiš te kojega nikada ne požališ, čak ni tijekom teških vremena.'* Druga tema unutar odgovora bila je *uspoređivanje s drugim oblicima veza*. Isticala se ideja ljubavne veze kao tek jedne od mnogih mogućih oblika veza koje bi se sve trebale smatrati jednakima te koje sve mogu pojedincu dati osjećaj kompletnosti i ispunjenosti, bez obzira u kojem obliku ta veza postoji. Ljubavne veze uspoređuju se s queerplatonskim vezama te s prijateljstvima, te se smatraju drugačijima od njih no jednako vrijednima, kao što je jedna ispitanica izrazila; *„Uvijek sam htjela nekoga s kim mogu pripadati, s kime mogu raditi i biti sretna. Radi se o tome da imam nekoga na koga se mogu osloniti. Moglo bi biti ispunjeno prijateljstvom, a imam i duboka prijateljstva, no to je kao prijateljstvo drugačijega okusa.”* Smatra se da bi ljubavni partneri trebali biti najbolji prijatelji, te da su ljubavne veze poput prijateljstava s dodatnim aspektima ljubavi, predanosti, žudnje te fizičkih izražaja ljubavi poput

ljubljenja, pri čemu ponovno izbacuju seks. Ljubavne veze smatraju se nečim pozitivnim, dokle god nisu prisiljene od strane društva, te se izražava sreća za ljude koji u vezama uživaju. Dok većina uzorka jasno izražava potrebu da među različitim oblicima bliskih veza ne postoji hijerarhija, što je prirodno s obzirom na to da pošto aseksualni pojedinci imaju manje šanse formiranja ljubavnih veza te veće šanse da će im bliska prijateljstva ispunjavati glavne emocionalne potpore kao što je uzorak u ovom istraživanju iskazao, među odgovorima i dalje se pojavljuje nekolicina osoba koja izražava uživaju u tome što je veza posebna te što su osoba od prioriteta u životu svog partnera. Razlog ovome može biti treća tema koja se pokazala značajnom unutar ovog pitanja tj. tema *društvenih utjecaja*. Naime, mnogi ispitanici ističu značajan pritisak od strane društva da se ljubavne veze vide kao izuzetno važne te nužne za život. Ispitanici izražavaju miješane osjećaje prema ovom pritisku, ističući osjećaj povrijeđenosti zbog toga što im društvo govori da njihov način života nije dovoljno dobar, osjećaj zbunjenosti, jer nisu sigurni žele li vezu zbog sebe, ili zato što im društvo nalaže da je to nešto što bi trebali htjeti, te osjećaj tuge jer smatraju da su platonske veze u društvu viđena kao manje vrijedne. Također se navodi odbacivanje ideje da je partner dio njih koji im nedostaje, jer smatraju da to nalaže da sami nisu cjeloviti te da ne mogu biti sretni bez partnera zbog te nekompletnosti. Također naglašavaju da nije dobro oslanjati se na partnera radi ispunjavanja svih emocionalnih i životnih potreba.

Podaci prikupljeni od aromantičnih ispitanika u ovom pitanju donekle se tematski preklapaju s onima dobivenima od ostatka uzorka, no odgovori aromantičnih ispitanika imaju potpuno drugačiji ton. Kod aromantičnih ispitanika više se pojavljuju osjećaju zbunjenosti i nesigurnosti pri opisivanju ljubavnih veza te pri uspoređivanju s platonskim vezama priznaju da im je zapravo teško odrediti razliku. Dok znaju isticati iste odrednice ljubavne veze kao i ostatak uzorka, njihovi opisi su puno kraći, te se više fokusiraju na njihov odnos s konceptom ljubavne veze. Njihovi opisi su hladniji od opisa ostatka grupe, kao da ljubavne veze opisuju na klinički, udaljen način kao nešto što su opažali no o čemu nikada nisu romantično razmišljali. Neki navode da ih ljubavne veze zanimaju kao tema knjiga ili filmova, te da su one nešto za druge ljude a ne nešto što njih zanima, dok ih u drugim slučajevima pomisao na prisustvovanje u ljubavnoj vezi snažno odbija. Unutar ove grupe, također se ističu vrlo negativni pogledi na ljubavne veze kao što je jedan od ispitanika izrazio; „*Meni se to čini kao dogovor unutar kojega moraš suzbiti svoje pravo ja da bi zadovoljio drugu osobu, te su ponekad aktivnosti poput*

spojeva, ljubljenja i seksa očekivane. Doživljam značajnu neugodu kada se suočim s idejom da imam takvu vezu, te ne razumijem apel procesa kada bi jednako lako mogao imati prijateljstvo u kojem si uvijek voljen i poštovan onakav kakav jesi.” Ljubavne veze se vide kao vrsta veza u kojoj žrtvuješ sebe, kao veza koja je samo predstava lažnog izražavanja osjećaja radi javnosti ili nešto što bi ih jednostavno iritiralo. Ovakvi odgovori odbijanja romantike s gađenjem zabilježeni su i u prošlim ispitivanjima (Carrigan, 2011), te su u manjini, pošto većina ispitanika smatra ljubavne veze nečim dobrim, čak i ako ne osobno interesantnim, no ovakvi odgovori su i dalje zanimljivi, pogotovo kada unutar sebe spominju prijateljstvo kao bolju, iskreniju verziju te osjećaj koji se pojavljuje u uzorku da sve što ljubavna veze pružaju može jednako dobro biti ispunjeno drugom vrstom veze. S obzirom na to da je u istraživanju već utvrđen strah ispitanika od prekidanja platonskih veza jer su njihovi prijatelji našli ljubavnog partnera koji postaje prioritet, pitanje je da li takvi događaji utječu na pogoršanje mišljenja ispitanika o ljubavnim vezama. Još jedan faktor kojeg su ispitanici spominjali te koji je mogao utjecati na njihovo mišljenje je osjećaj odbacivanja od strane medija koji normaliziraju i romantiziraju ljubavne veze kao najvažnije cilj u životu. Kao što je prethodno spomenuto ovo može dovesti do osjećaja tuge i povrijeđenosti radi dobivanja poruke da bez ove vrste veza nikada ne mogu biti sretni, što je posebno boli ispitanike koji uistinu imaju sretno i ispunjavajuće veze sa svojim prijateljima ili queerplatonskim partnerima, te koji preko medija dobivaju poruke da njihove veze nisu dovoljno dobre te da nikada neće biti toliko važne koliko i ljubavne, kao što je jedan ispitanik izložio; „*Osjećam se kao da mi govore da moja ljubav, te koliko intenzivna moja emocionalna veza je i može biti, nije i nikada ne može biti "dovoljno dobro"...Neki su ljudi rekli da zato što sam aromantičan te aseksualan, ne mogu iskreno voljeti ni brinuti se o svojoj zaručnici te je zbog toga činjenica da ću se oženiti s njome 'šala'.*“ S obzirom na količinu negativnosti koju neki ispitanici dobivaju kao odgovor na svoj identitet, postoji mogućnost da se ta negativnost reflektira nazad na koncept ljubavnih veza kao jedan od najočitijih oznaka kulture koja ih ismijava te napada.

Nadalje, ispitanici su upitani da opišu kako bi izgledala njihova idealna veza. Pri opisivanju vrste veze koji su ispitanici željeli, najviše se pojavljivala želja za monogamnom vezom, uz koji su se također pojavljivale idealne veze koju su queerplatonske, poligamne ili su platonske veze s jednim ili više prijatelja u kojima je razina intimnosti koja se priželjkivala od prijatelja varirala među ispitanicima. Tema *obvezivanja unutar partnerstva* istaknula je da aseksualni pojedinci

žele određenu razinu odanost i suživota sa svojim partnerima, bio on ljubavni ili platonski, no ova tema bila je gotovo isključivo praćena s idejom da dok žele obvezivanje u vezi, ne žele međuzavisnost, već ističu da je određena samostalnost obaju partnera važna. Ispitanici su davali različite primjere samostalnosti, neki navodeći da je važno da oni i njihovi partneri imaju vlastite hobije kojima se mogu samostalno baviti, vlastite prijatelje s kojim se mogu samostalno družiti, dok su drugi čak navodili da bi voljeli da oni i njihovi partneri imaju vlastite osobe te čak i vlastite stanove, ideja koja možda potječe od straha da bi spavanje u istom krevetu s partnerom moglo dati partneru pogrešnu poruku seksualne dostupnosti. Ispitanici su isticali da je provođenje kvalitetnog vremena sa svojim partnerom jednako važno kao i imati vrijeme za sebe i svoje interese, te da dok žele neovisnost, također žele da se oni i njihovi partneri mogu oslanjati jedno na drugo kada im to treba, kao što je jedan od ispitanika opisao; „*Volio bi vjerovati da bismo bili dvoje neovisnih ljudi koji bi kontinuirano odlučivali ostati zajedno.*” Sljedeća tema koja je pojavila unutar odgovora bila je tema *djelanja doma i života*. Ispitanici su isticali da bi htjeli podjednaku podjelu kućanskih poslova koja bi se bazirala na tome što tko može ili voli raditi. Spominjali su aktivnosti poput gledanja filmova ili kuhanja zajedno, te fizičke intimnosti premda u ovom području rijetki spominju seks kao dio ideala a kada je seks i spomenut često ga se spominje kao nešto što bi se samo povremeno događalo. Pokazuje se želja za zajedničkim provođenjem vremena poput zajedničkih izlazaka, izleta i putova, te dijeljenje hobija i zanimacija u kojima oboje mogu uživati. Ističe se važnost jednakosti u vezi, te ideja da bi u idealnoj vezi oni i njihov partner djelovali zajedno kao tim pri rješavanju kućanskih i osobnih problema, te da bi s partnerom mogli rješavati svađe i pomiriti se nakon njih. Posljednji važan aspekt od kojega su se sastojale idealne veze aseksualnih ispitanika bio je *emocionalni aspekt*. Ponavljaju se prije spomenute teme potrebe da veza bude utemeljena na prijateljstvu te da ih partner prihvaća onakvima kakvi jesu, poštujući njihovu aseksualnost te omogućavajući im da budu otvoreni i iskreni bez straha od osude ili odbacivanja. Spominju da bi njihova idealna ljubavna veza uključivala dijeljenje života te životnog prostora, te da bi se veza trebali sastojati od dobre komunikacije i međusobnog saslušavanja, međusobnog podržavanja i razumijevanja uz osjećaje sigurnosti i pripadanja. Naglašavaju iskazivanja nježnosti te ‘nižih razina fizičke intimnosti’ uz međusobno poštovanje granica, te želju da oni i njihov partner imaju slična mišljenja i svjetonazore, da se međusobno nadopunjuju, važnosti emocionalne podrške te međusobnog pomaganja i poticanja rasta unutar veze. Ovakvi rezultat

odgovaraju prošlim ispitivanjima (Brotto i sur., 2019, Scherrer, 2010) koji su u svojim podacima utvrdili da aseksualni ispitanici teže aspektima veze koje i alloseksualni pojedinci žele, naime željom za bliskošću i intimnošću, želju za životnim partnerom, emocionalnom povezanošću, povjerenjem, pouzdanjem i podrškom koje su neki od aspekata koje su ispitanici u ovim istraživanjima isticali kao centralne i definirajuće aspekte intimnih veza. Ispitanici u ovom istraživanju pretežno ne navode fizički izgled partnera kao važan, većinom ga uopće ne uključujući u svoj opis idealne veze. Taj je aspekt spomenula tek jedna osoba, no pošto je pitanje tražilo od ispitanika da opišu svoju idealnu vezu a ne i idealnog partnera, vjerojatno je da bi pri drugačijoj formaciji pitanja rezultati bili drugačiji.

Unutar podatka koji je pružila aromantična populacija nije bilo mnogo razlika u ponašanjima i osjećajima koji su ispitanici isticali da bi željeli unutar njihove idealne veze, no pojavila se značajna preferencija prema vrstama veza koje su platonske te opisivanja njihovih idealnih veza kao stanovanje s jednim ili više prijatelja, što se slaže s pronalascima Scherrer (2008), koja je utvrdila da aromantični ljudi uglavnom opisuju svoje veze kao nalik na prijateljstva.

Da bi se ustanovio stav aseksualnih ispitanika o fizičkim intimnostima unutar veze, postavljeno je pitanje da li bi fizičke intimnosti, kako seksualne tako i neseksualne vrste, bile poželjan dio njihove idealne veze. Većina ispitanika unutar istraživanja smatrala je fizičke intimnosti nečim što je važno i poželjno za njihovu idealnu vezu, te nečim što smatraju da poboljšava njihov osjećaj bliskosti s njihovim partnerom. U svojim odgovorima ispitanicu izričito spominju da je vrsta fizičke intimnosti koju žele u svojoj idealnoj vezi ona neseksualne prirode, pri čemu se najviše spominju fizičke intimnosti poput grljenja, maženja te držanja za ruke. Ljubljenje je još jedna vrsta intimnosti koju su većina ispitanika smatrala poželjnom no pojavljuje se razlikovanje među vrstama poljubaca koji su često poželjni te vrstama poljubaca koji su ili rijetko poželjni ili su potpuno nepoželjni. Poljupci koji su najčešće bili spominjani kao poželjni su bili čedni poljupci na čelo, obraz ili nos, dok su francuski poljupci bili uglavnom smatrani manje poželjnima među ispitanicima, kao što je jedna ispitanica izrazila; „*Volim maženje, grljenje i kratke poljupce (Ne znam kako točno to izraziti. Ne kao francuske poljupce. Imala sam visokog dečke koji bi poljubio vrh moje glave. To je bilo lijepo.) Ne znam kako se osjećam o francuskim poljupcima, meni se čine čak gadnijim od seksa.*” Što se tiče seksualne fizičke intimnosti, većina ispitanika se prema njome odnosila kao prema nepoželjnom ili nevažnom. Nekoliko ispitanika

je istaknulo da, premda njih osobno seks ne zanima, ipak su spremni imati ga da usreće partnera, no samo na ograničen način te ne često. Tek je nekolicina ispitanika unutar istraživanja označavala seks kao nešto važno i poželjno za njihovu vezu. Ovakvi odgovori među ispitanicima odgovaraju podjeli aseksualnih osoba prema njihovom odnosu sa seksom na pozitivne, neutralne te one kojima je seks repulzivan (Carrigan, 2011). S obzirom na to da većina ispitanika u ovom istraživanju nije izrazila izrazito gađenje prema konceptu seksa, niti je većina izrazila da je to nešto poželjno za njih i njihovu vezu, moguće je da je većina aseksualnih ispitanika u ovome istraživanju bila seks neutralna. Koncept da premda ne doživljavaju seksualnu privlačnost, neki aseksualni ispitanici bi i dalje bili spremni imati ograničenu količinu seksa s partnerom nije novi pošto je otprije zabilježeno da bi neki ispitanici bili voljni imati seks s partnerom, koliko zbog toga što žele usrećiti i zadovoljiti svoga partnera, toliko i zato što neki od njih smatraju seksualnu intimnost poželjnim izvorom povezivanja s partnerom, te izvorom znanja da su partneru poželjni (Carrigan, 2011). Dok skupina aromantičnih ispitanika također pokazuje značajne preferencije prema neseksualnim intimnostima, u ovoj skupini se više nego u ostatku ističe skupina ispitanika koji smatraju da je fizička intimnost bilo koje vrste nepoželjan dio njihove idealne veze, što se slaže s manjkom interesa za ‘bilo što fizičko’ unutar iste grupe u istraživanju Scherrer (2008), razlog kojega može biti činjenica da aromantični pojedinci ne doživljavaju romantičnu privlačnost te preferiraju veze koje su bliže prijateljstvima po svojoj prirodi, zbog čega se bilo koja vrsta fizičke intimnosti koja se može interpretirati kao romantična može doživjeti kao neugodna i nepoželjna.

S obzirom na to da će većina aseksualnih ispitanika koja započne vezu najvjerojatnije kao partnera naći alloseksualnu osobu, ispitanici su bili zamoljeni da objasne kako pregovaraju sa svojim partnerom oko granica koje imaju s obzirom na seksualnu intimnost. *Iskrena i otvorena komunikacija* istakla se iznad svega ostaloga kao apsolutno najvažnija za pregovaranje oko seksualne intimnosti, što se slaže s nalazima dobivenim u prošlim istraživanjima (Brotto i sur., 2010). Ispitanici su isticali da bi se razgovor trebao odvijati prije samog čina, u potpuno ne seksualnoj situaciji u kojoj bi mogli jasno objasniti svoju aseksualnost i potrebe svojem partneru, pri čemu je bilo važno da ih njihov partner razumije i prihvaća. Naglašavali su obostranost komunikacije, dok je bilo važno da partner razumije njihove granice, potrebe, što su voljni i žele učiniti i što ne, za njih je također bilo važno da partner jednako uzvрати s vlastitim preferencijama i granicama kako bi iskustvo bilo zadovoljavajuće s obje strane. Isticala se

važnost da komunikacija bude dugotrajna, u slučaju da se utvrđene granice ili želje promjene tijekom vremena. Neki ispitanici su izražavali da im je briga o partneru važna, te da im je važno da su i partnerove potrebe ispunjene, te su zbog toga bili spremni sudjelovati u seksualnom činu do određenih granica, pritom ističući važnost kompromisa i kontrole nad situacijom koja uključuje jasno određivanje kada seksualni akt treba stati, te kada može prijeći na 'sljedeći korak', pri čemu je bilo važno da njihov partner poštuje njih i njihove odluke, te da uistinu stane kada se to od njega traži. Važnost partnera za seksualnu motivaciju, zbog želje da ga se zadovolji kao i zbog želje da se održi određena 'normalnost' veze, aspekt je koji se pojavio i u prošlim istraživanjima (Brotto i sur., 2010). Dok je aseksualnim ispitanicima važno da njihov identitet i granice budu poštovane, spremni su pružiti jednaku važnost identitetu i potrebama svojega partnera, zajedno kompromizirajući na količini seksualne intimnosti s kojim bi oboje bili zadovoljni. Otvorenost aseksualnih ispitanika prema netradicionalnim oblicima veza, poput otvorene veze, s ciljem zadovoljavanja seksualnih potreba alloseksualnog partnera bez gaženja granica aseksualnog partnera je tema koja se pojavila u prošlim ispitivanjima (Brotto i sur., 2010; Haefner, 2011), no u ovom istraživanju nije se činila onoliko izraženom koliko u prošlima te je tek manjina ispitanika izjavila da bi im ova ideja odgovarala, uz osiguranje da im partner ostane odan te komunicira s njima. Razlog tome je možda izraženija spremnost ispitanika da kompromiziraju do određene razine svoju aseksualnost ili smisle nove ideje kojima bi se problem mogao riješiti, kao što se vidi u ovoj izjavi; „*Postoje ideje o korištenju seks igračaka kao način da aseksualna osoba 'sudjeluje' u pružanju potrebnog stimulusa seksualnom partneru, bez da moraju sami bitu uključeni...*” Unutar uzorka također se pojavila grupa ispitanika koji su beskompromisno odbacivali samu ideju mogućeg seksa unutar veze, izražavajući odbojnost i gađenje. Izražavali su snažno mišljenje o ne riskiranju sebe i svojih granica i udobnost radi partnerovog zadovoljstva, izražavajući spremnost da prekinu vezu s partnerom koji to ne razumije i ne prihvaća te želju da nađu aseksualnog partnera kako bi se takve neugodnosti mogle izbjeći. Ovime još jednom vidimo razliku između aseksualnih ispitanika čiji su osjećaji prema seksu pozitivni ili neutralni te onih koje seks potpuno odbija. Rezultati aromantičnih ispitanika u ovom pitanju nisu pokazivali drugačije teme odgovaranja od ostatka uzorka.

Na kraju, ispitanici su bili upitani da ako su zainteresirani za ljubavnu vezu, što bi vidjeli kao konačan cilj takve veze. Većina kao cilj ističu neku vrstu cjeloživotnog suživota s jednim ili više partnera, koji bi bio utemeljen na društvu, emocionalnoj bliskosti, međusobnoj potpori i

ljubavi. Sa svojim partnerom žele dijeliti dom te životna iskustva te spominju zajedničko posjedovanje kućnih ljubimaca. Kao najvažniji ciljevi se ističu *sreća i dijeljenje života s partnerom*. Rezultati se slažu s rezultatima dobivenim u prošlim istraživanjima (Bogaert, 2006, Brotto i sur. 2010, Pacho, 2013) u kojima ispitanici potvrđuju svoj interes za brak te druge oblike odanih cjeloživotnih veza, zbog razloga poput odgajanja djece, ekonomije ili romantičnih veza. Većina ispitanika u ovom istraživanju koja su spominjala djecu ih nisu smatrali esencijalnim za njihove ciljeve, te ispitanici spominju mogućnost osnivanja obitelji i bez djece. Kada spominju djecu kao nešto što žele kao cilj svoje veze, uglavnom također spominju želju da ta djeca budu posvojena a ne biološka, što se slaže s rezultatima Pacho (2013) gdje je utvrđeno da dok aseksualni ispitanici smatraju ideju obitelji i djece poželjnom, njihov brak ne mora nužno voditi formiraju tradicionalne vrste obitelji s roditeljima i djecom. Pacho također utvrđuje da su aseksualni pojedinci rijetko spremni začeti djecu te da većinom preferiraju posvajanje, uz ideju umjetne oplodnje kao još jedne alternative. S obzirom na to da je začecje djeteta neodvojivo od seksa, aktivnosti za koju većina ispitanika izražava da želi da bude što manje uključena unutar njihove idealne veze, razumljivo je da čak i kod ispitanika koji žele djecu ono nije primamljiva opcija. Dok aromantični ispitanici imaju slične želje kao i ostatak grupe, želeći cjeloživotno partnerstvo bilo ono ljubavno ili platonsko, želeći obitelj te možda i djecu, u ovoj grupi su značajnije istaknuti ispitanici koji izjavljuju da ne žele nikakvu vrstu veze, premda neki od njih i dalje izjavljuju da bi željeli djecu koju bi odgajali sami, što upućuje na to da premda aromantični pojedinci ne žele ostvariti ljubavne veze, i dalje cijene te žele ostvariti drugačije vrste obiteljskih i generacijskih veza.

Glavna poteškoća s kojom se ovo istraživanje suočilo bio je problem prevođenja pitanja s hrvatskog na engleski jezik. Dok je korištenje engleskog jezika pri formiranju upitnika bilo nužno zbog manjka ustanovljene aseksualne zajednice na kojoj bi se ispitivanje moglo provoditi u Hrvatskoj te premda su sva pitanja bila lektorirana, i dalje su se pojavile određene poteškoće što se tiče načina na koji su ispitanici čitali te razumijevali pitanja. Prema povratnoj informaciji dobivenoj od ispitanika, najviše problema predstavio je prijevod termina 'ljubavne veze' koji je u upitniku bio preveden kao 'romantic relationships' ili 'romantične veze'. Ovaj termin bio je namijenjen označavanju bilo koje vrste veze sa snažnom emocionalnom povezanošću te međusobnom odanošću partnera. No, zbog korištenja riječi 'romantične', nenamjerno je iz svoje definicije izbacio vrste veza koje se ne osnivaju na romantičnim osjećajima, poput

queerplatonskih veza. Da bi se ova pogreška u budućnosti izbjegla, u budućim istraživanjima na engleskom jeziku bilo bi poželjno u opisu istraživanja, te možda i u opisu određenih pitanja, objasniti što se točno misli pod određenim terminom. Još jedna mogućnost je da se umjesto termina 'romantic relationships' koristiti termin 'committed relationships', u grubom prijevodu 'predane veze'. Ispitanici u ovom istraživanju koristili su termin 'committed relationships' kada su govorili o svojim vezama koje nisu htjeli klasificirati kao romantične. Ovaj termin je mnogo širi te inkluzivniji te bi zbog toga pomogao u osiguravanju da se svi ispitanici osjećaju poštovano dok ispunjavaju upitnik.

Ispitanici su također izjavili da su imali osjećaj kao da određena pitanja prenose poruku o tome kakvi bi odgovori bili ispravni ili ton koji je nosio određene implikacije o validnosti neromantičnih veza zbog fokusa istraživanja na one romantične. S obzirom na to da je ovo ispitivanje ciljalo da zabilježi prave misli i osjećaje aseksualnih pojedinaca o ljubavnim vezama, ovo je greška koju treba pažljivo ispraviti u budućim istraživanjima. Trebala bi se obratiti pažnja na način na koji su pitanja sastavljan, te bi trebalo dobro razmotriti moguće implikacije da bi se osiguralo da pitanja nisu pristrana te da ne navode ispitanike na ikoji određeni odgovor. S obzirom na to da je upitnik bio na stranom jeziku, moguće je da su problemi s tonom pitanja rezultat prevođenja prije nego rezultat samih pitanja. Poželjno bi bilo u budućim istraživanjima pronaći više od jednog lektora za pitanja da bi se ispravnost prijevoda osigurala što je više moguće. Također bi bilo poželjno da jedan od tih lektora bude aseksualni pojedinac, kako bi se osigurala osjetljivosti pitanja te njihova nepristranost.

Ispitanici u ovom istraživanju, pogotovo oni aromantične orijentacije, pridavali su veliko značenje svojim obiteljskim te prijateljskim vezama ponekad ih čak ističući kao preferabilnima u usporedbi s ljubavnim vezama. Stoga bi bilo izrazito zanimljivo u budućim istraživanjima istražiti odnos aseksualnih pojedinaca s ovakvim vrstama veza, te možda također pobliže proučiti kako se određeni oblici veza odnose jedni prema drugim za aseksualne ispitanike. U početnoj verziji upitnika postojala su dva pitanja koja su ciljala odrediti zadovoljstvo ispitanika njihovim obiteljskim te prijateljskim vezama kao što je određeno zadovoljstvo njihovim trenutnim ljubavnim statusom. No, zbog pogreške pri oblikovanju skala tih pitanja, ona su morala biti izbačene iz verzije upitnika korištene tijekom pisanja ovog rada. U budućim

istraživanjima bilo bi poželjno vratiti se ovim pitanjima te pomnije istražiti područja veza aseksualnih ispitanika koje ona predstavljaju.

Podaci u ovom istraživanju djelomično su potvrdili sugestiju Heafner (2011) o mogućoj većoj fleksibilnosti aseksualnih ispitanika u područjima oblika veze (monogamna, poligamna, otvorena itd), te seksualne orijentacije potencijalnog partnera, te također sugeriraju moguću fleksibilnost i s obzirom na spol potencijalnog partnera. Haefner pretpostavlja da bi ova fleksibilnost mogla biti rezultat pokušaja aseksualnih pojedinaca da prošire svoju selekciju potencijalnih partnera, koja je za aseksualne pojedince inače ograničena. Buduća istraživanja mogla bi pomnije istražiti ovu ideju te podatke dobivene u ovim istraživanjima.

ZAKLJUČCI

1. Zainteresiranost za ostvarivanje ljubavnih veza varirala je među ispitanicima, pri čemu su ispitanici izražavali volju da pristanu na ljubavnu vezu, no ne i volju da je aktivno traže, smatrajući ljubavnu vezu nečim poželjnim no ne i esencijalnim za ispunjavajući život.

2. Među aseksualnim ispitanicima ljubavne veze definirane su većinom kao monogamne veze drugačije od prijateljstava, za koje spol i seksualnost nisu bitni faktori te koje su obilježene emocionalnom bliskošću te odanošću između dvaju ili više neovisnih pojedinaca koji se mogu osloniti na svoje partnere pri suočavanju sa životnim problemima. Unutar veze neseksualna fizička intimnost je poželjna, a seksualna fizička intimnost pregovarana je kroz dugotrajan i otvoren razgovor. Cilj ljubavne veze je cjeloživotni suživot s partnerom temeljen a zajedničkoj sreći. Aromantični ispitanici u ovom istraživanju izrazili su mnogo emocionalno udaljeniji pogled na ljubavne veze, smatrajući ih manje važnima i manje poželjnima za svoje živote, te procjenjujući njih te aktivnosti povezane s njima poput fizičke intimnosti manje poželjnima i ugodnima, pri čemu su izražavali veće preferencije prema platonskim vrstama veza.

LITERATURA

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic Manual of Mental Disorders. Fifth edition*. American Psychiatric Association: Washington, DC.

AVEN (2008). *Asexuality and visibility education network*, preuzeto 20.8.2020 s

<https://www.asexuality.org/?q=overview.html>

- Bogaert, A.F. (2006). Toward a conceptual understanding of asexuality. *Review of General Psychology*, 3, 241-250.
- Bogaert, A.F. (2004). Prevalence and Associated Factors in a National Probability Sample. *The Journal of Sex Research*, 41(3), 279-287.
- Brotto, L.A., Knudson, G., Inskip, J., Rhodes, K. i Erskine, Y. (2010). Asexuality: A mixed-methods Approach. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 599-618.
- Chasin, C. D. (2014). Making Sense in and of the Asexual Community: Navigating Relationships and Identities in a Context of Resistance. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 25(2), 167–180.
- Carrigan, M. (2011). There's more to life than sex? Difference and commonality within the asexual community. *Sexualities*, 14(4), 462-478.
- Chasin, C. D. (2013). Reconsidering Asexuality and Its Radical Potential. *Feminist studies*, 39 (2), 405-426.
- Christopher, F.S. i Sprecher, S. (2000). Sexuality in Marriage, Dating and Other Relationships: a Decade Review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 999-1017.
- Haefner, C. (2011). *Asexual Scripts: A grounded theory inquiry into the intrapsychic scripts asexuals use to negotiate romantic relationships*. Disertacija. Institute of Transpersonal Psychology; Palo Alto, Kalifornija.
- Miloš, I.S. (2016). *Percepcija prava u vezi i diskrepancije između idealnih i aktualnih značajki partnera i veze*. Diplomski rad. Zadar: Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru.
- Pacho, A. (2013). Establishing Asexual Identity: The essential, the imaginary and the Collective. *Graduate Journal of Social Science*, 10, 13-35.
- Prause, G. i Graham, C. A. (2007). Asexuality: Classification and Characterization. *Archives of Sexual Behavior*, 36, 341-356.
- Scherrer, K.S. (2010). What asexuality contributes to the same-sex marriage discussion. *Journal of Gay and Lesbian social services*, 22, 56-73.

Scherrer, K.S. (2008) Coming to an Asexual identity: Negotiating Identity, Negotiating Desire. *Sexualities*, 11(5), 621-641.

Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119–135.

PRILOG

Rezultati za pitanja 1. 'Osjećate li da vaš aseksualni identitet utječe na načine na koje gledate na te prilazite vezama? Molimo objasnite. (Npr. Utječe li na to što tražite, da li osjećate kao da vas zaustavlja u formiranju veza, itd.)' i 2. 'Kada razmišljate o formiranju veze, koliko je važan partnerov spol?' te 'Da li je partnerova seksualnost važna kada razmišljate o vezi? Ako je, koju preferirate i zašto? (Npr. Heteroseksualna, Homoseksualna, Aseksualna.)'

1. Ispitanici su bili upitani da li oni osobno smatraju da njihov aseksualni identitet utječe na različite aspekte njihovih ljubavnih života. Većina je odgovorila pozitivno, ističući da njihov identitet najviše utječe na područja traženja partnera, načina prilaženja ljubavnim te platonskim vezama, osjećaj otuđenosti od društva, te na pozitivne osjećaje koji su pratili shvaćanja njihovog identiteta. Aromantični ispitanici više su isticali da su sretni bez ljubavne veze, te da ne žele ljubavnu vezu, pri čemu se njihova aromantičnost isticala kao važniji faktor od njihove aseksualnosti.

2. S obzirom na to da li je spol i seksualna orijentacija potencijalnog partnera važna za sklapanje ljubavnih veza, dok su među ispitanicima postojale određene preferencije, većina je navodila da ovi faktori nisu previše važni pri formiranju ljubavne veze. Preferencije spola partnera varirale su među ispitanicima, no s obzirom na seksualnost, aseksualni te partneri drugih LGBT orijentacija su bili najpoželjniji. Ispitanici su izražavali spremnost da pokušaju ostvariti vezu i s potencijalnim partnerima koji nisu bili njihovog preferiranog spola ili seksualne orijentacije.